

Edebiyatın Ahşap Sandığı

Her bir edebiyat eseri, ninelerimizin çekmecelerinde usulca yatan ahşap sandıklara benzer. Sayfaları çevirdikçe ortaya çıkarırız sandıktaki hazineyi. Sandık açılıp içindekiler incelendiğinde, ait olduğu dönemin kokusu vardır hala, o zamanın değerlerini yansıtır bize. Mesela Divan şiiri ve Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatı, Türk edebiyatının farklı dönemlerinde şekillenmiş iki önemli akımdır. Divan şiiri, genellikle aşk, doğa ve ahlaki değerler gibi lirik ve tasavvufi temalar üzerinde odaklanır öte yandan Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatı daha geniş bir tema yelpazesi sunar. Toplumsal değişimler, bireysel duygular, çağdaşlaşma, politika gibi konuları işler. Divan şiiri, ortak mazmunlar ve kalıplar kullanarak genellikle benzer temaları işlerken; Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatı toplumsal gerçekçilik etkisiyle, daha geniş bir konu yelpazesi üzerinden çağdaş ve bireysel temaları ele alır. Bu iki edebi dönem de Türk edebiyatının evriminde belirgin farklılıkları temsil eder. Eserin dili, teması ve özellikleri o dönemin sosyal, politik ve kültürel bağlamda o dönemin değerlerini yansıtır. Bu değerlerdir ki insan ırkının mevcudiyetinin ve istikbalinin kurtuluşunun tek yoludur. Geçmişini bilmeyen birinin geleceği de muallakta kalmış demektir. Bilgisizlik ve farkındasızlık zamanımızın en büyük tehlikelerindendirler. Dünya çapında teknolojinin de ilerlemesi ile tarihi araştırmaya olan ilgi zamanla azalmıştır ancak bilinmelidir ki ülkemizi ilerletmek için çeşitli dönemlerden kitaplar okumak, o dönemleri araştırmak şarttır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün de bu konuda söylediği gibi: "Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır." Tarihimiz, geçmişimiz hakkındaki eğitim seviyemiz geleceğimizin refahıyla doğrudan bağlantılıdır. Kendini, geçmişini tanıyan ve anlayabilen insan toplumunu tanır, toplumunun geleceğini şekillendirebilir. Başarıları ile adını kıtalar arası duyurmuş liderlerin neredeyse hepsi tam da bu sebep sayesinde oldukları kişi olabilmişlerdir. Çoğunluğu okumuş, farkındalığa sahip olan toplumların o topluma yönelik bir tehdit tarafından yıkılmadı hafif bir öyle melteminin ağırlı dağını yerle bir etmesi kadar imkansızdır. Kişi kendini ve çevresini tarihin dönemlerince yazılmış ve geçmişimizi anlatan eserleri okumaya teşvik etmelidir ki toplumumuz dağlar kadar kudretli ve yerinden oynatılmaz olsun.

İnsan ilk nefesini aldığı andan itibaren kendini ifade etme ihtiyacı hisseder. Doğar doğmaz ağlarımız anne karnından çıkmanın dehşetiyle, ölmeden önce de son sözümüzü söylemek ister, bir sözle dahi olsa hatırlanmak isteriz. İnsan kibirli bir varlıktır, sonu kesin de olsa ölümü kabul etmez. Fiziksel bedeniyle olmasa bile davranışlarıyla, düşünceleriyle ölümsüzlüğü düşler hep. Genç insanların yıllanmış kitapları okuduğunu görmek anlaşılmasız bir neşe ve gururla doldurur yaşlıları. Onlardan önce doğmuş ve onlardan sonra var olmaya devam edecek bir eserin varlığı, bu eserin zamanın haşin rüzgârlarıyla toz olup gitmeyeceği gerçeği insanlığın geleceğine dair bir umutla doldurur insanları. İhtiyarların gençlerle aralarında onlarca yıl da olsa aynı kitapları okuyup benzer düşüncelere sahip olduklarını görmeleri anlamalarını sağlar zamanında verdiği emeklerin boşuna gitmediğini. Uğruna emek sarf olan her emel insanlara daha bir tatlı gelir, amaçlarımıza ulaşabilecek potansiyele sahip olduğumuzu görmek gururla doldurur bizi. İnsanın hayattaki temel araçlarından biri de tatmin olmak değil midir zaten? Geçen yıllarla beraber kendinin, düşüncelerinin yok olmayacağını bilmek ölümsüzlük değil midir? Kapağı aralanan her sandıkta, okunan her kitapta bu hatırlanma ve ölümsüzlük arzusu mevcuttur, satırların arasında sessizce, yalvarırcasına fısıldar yazar: Beni unutmayın. Unutulmamayı, hafızalara kazınmayı da başarır kimi sanatçılar. İçtenliğiyle insanların kalbine kazınmışlardır. Ölümünün üzerinden yüzlerce yıl geçmesine rağmen var mıdır tanımayan Yunus Emre'yi, Orhan Pamuk'u, Mevlana'yı? Dilimiz, kültürümüz var olduğu sürece unutulmayacak isimlerdir bunlar. Kendilerini ifade ederek insanları düşünceleriyle birleştirmişlerdir. İnsan düşüncelerini paylaşacağı insanlara ihtiyaç duyar ancak ne kadar çabalarsa çabalasın her zaman bu insanları bulamayabilir. Hatta o anda yaşadığı döneme ait olmadığını hissedebilir.

Bu durumda yapabileceđi tek Őey dűŐüncelerini paylaŐanları farklı dűnemlerden kalma sandıklarda aramaktır. Gűnűműzde zaman makinesi daha icat edilmediđi iŐin bunu yapmanın tek yolu ŐeŐitli dűnemlerin yazınsal eserlerini incelemektir. Onlarca, yűzlerce ve hatta binlerce yıl űncenin eserlerinde kendini buldukŐa gűven duyar insan kendine, anlar sonunda yalnız olmadıđını. Őahsi dűŐüncelerini paylaŐmaya cesaret eder. Bu cesaretiyle gelecekteki kuŐakları da etkiler ve edebiyatın birleŐtirici gűcűnűn kanıtı olan bu dűngű var olmaya devam eder.

Sonuç olarak belirli dűnemlere ait yazınsal eserleri okumanın insanlıđı karŐımıza alıp eski bir dostumuzmuŐçasına sohbet etmemizle arasında ők az fark olduđunu gűrebiliriz. Bu sohbet gelmiŐ geŐirmiŐ insanlardan űđrenmemiz gereken daha ők Őey olduđunu fark etmemize ve hayatımıza daha yűce bir amaŐ katmamıza yol aŐar. Tarihin engin őkűlűnde kumlar altında kalmıŐ bu dűnemleri dokunup hissetmemizi, atalarımızın bize aŐtıđı yolu izlememizi sađlar. GeŐmiŐin bize insanlara mahsus bir umutla yansıtıđı ıŐıkla aydınlanan bu yolda ilerlemeli, bizden sonrakilere de yol gűstermeliyiz.

Pelin Helvacı